

Petr Šimčák:

Investor by potřeboval chránit před sebou samým

I pro investování platí zákon džungle. Slabí se stávají potravou pro ty silnější. V tom jsou investiční trhy nemilosrdné. V čem investoři chybují a jak by se naopak měli chovat? O investování jsme si povídali s Petrem Šimčákem.

Petr Šimčák (*1973) přijal pozici ve vedení společnosti Pioneer Asset Management v roce 2004. Do června roku 2007 působil jako ředitel pro vývoj produktů a distribuci pro privátní klienty. Nyní je ředitelem obchodu se zaměřením na oblast bank a institucionálních klientů.

Patří k předním odborníkům v oblasti investování a financí v České republice. Široké veřejnosti je znám jako publicista v oboru investic.

V roce 1996 absolvoval Masarykovu univerzitu v Brně, obor finanční podnikání. V průběhu let 1997 až 2008 dále absolvoval řadu prestižních vzdělávacích kurzů, včetně školení Euromoney training v Paříži, či některých kurzů České finanční akademie. V roce 2006 získal certifikát CFA (Chartered Financial Analyst). Působil také ve společnosti MONECO, jako zástupce šéfredaktora časopisu FOND SHOP a jako investiční konzultant.

Je ženatý, má dvě děti a ve volném čase rád sportuje. K dalším jeho koníčkům patří sport (lyžování, karate, šerm), četba a studium finančního oboru.

Nedávné turbulence na trzích a burzách připravily mnohým investorům krušné chvíle, myslíte, že už je správný čas pro to investovat? Že už se trhy uklidnily?

Když se podíváte na index volatility, je z něj patrné, že z extrémních úrovní klesl na obvyklou úroveň. V tomto smyslu můžeme říci, že se trhy uklidnily. Na druhou stranu však víme, že bezpečné nebudou nikdy. Vstup na vlastní nebezpečí – to je základní zákon investování. Vyšší výnosy jsou vždy vykoupené vyšším rizikem, a to se nezmění. Co se týče vývoje trhů, zatím to vypadá, že se dostávají do normálu, což ale neznamená, že nemůže přijít další negativní impuls.

Právě období, kdy na trzích vládá panika a občas až hysterie, mohlo být vhodnou příležitostí, jak například na spekulacích extrémně vydělat. Myslíte, že ta doba je už pryč, nebo stále existují příležitosti?

Já si spíše myslím, že to byla hlavně doba extrémních ztrát, protože lidí, co na těchto pohybech umí vydělat, je menšina. A tu menšinu vždycky živí většina. Živí ji právě tím, že se snaží, podle mého názoru, o nemožné. Extrémní pohyby na některých titulech byly, jsou a budou, ale nespojoval bych je nutně s finanční krizí.

Takže se tyto extrémy objevují na trzích průběžně?

Ano, jde o běžný tržní jev. Někdy se projevuje s větší, někdy s menší intenzitou, někdy dokonce s většími emocemi – ať už euforií či panikou. Spekulanti si vždy najde to své, ale většinového investora bych od spekulování důrazně odrazoval.

Spekulování asi vyžaduje velmi chladnou hlavu, že?

Přesně tak, protože největší chyby dělají investoři právě v panice. Jedna zajímavá studie agentury DALBAR odhalila na dlouhých, středních i krátkých periodách, že investoři konzistentně a dlouhodobě prodělávají, a jejich investování nemá tudíž téměř žádný smysl. Tristní je, že jde o statistiku „průměrného“ investora. Většina z vás si asi řekne, že nepatří do kategorie „průměrný investor“. Nicméně průměrný investor rovná se populace. Studie zjistila, že největší škoda vzniká právě v krizových situacích, kdy převládne panika a začnou velké výprodeje za velmi nízké ceny.

Foto: Ivana Dvorská

V časech volatility na akciových trzích se mnoho investorů přiklání ke komoditám. Jaké byste našim čtenářům nejvíce doporučili a jaký je zhruba jejich roční výnos?

Komodity vlastně žádný výnos nemají. Jejich půvab je v tom, že představují reálné aktivum a nejsou atraktivní ani tak v dobách volatility na akciových trzích, jako spíše tím, že dlouhodobě generují zhodnocení mezi dluhopisy a akciemi, aniž by na tyto trhy byly navázány. Proto jejich zařazením do portfolia dojde vždy k vylepšení poměru výnos/riziko.

Dalším důvodem, který pro komodity hovoří, je i riziko poklesu kupní síly peněz v reakci na fiskální a monetární podporu ekonomiky. Mnoho lidí si klade otázku o budoucí inflaci a obává se znehodnocení papírových peněz. Zde mohou komodity velmi dobře zafungovat. Navíc dnes žijeme v době, kdy bublina na komoditním trhu splaskla. Osobně bych je doporučil jako významný doplněk diverzifikovaného portfolia akcií, dluhopisů a realit.

Generují některé komodity více zisku než ostatní?

Určitě. Komoditní index se skládá z drahých kovů, z energetických a nebo zemědělských instrumentů. Každá komodita má jiný projev a jiný cyklus. Myslím, že typický investor by si měl vzít na pomoc diverzifikovaný komoditní fond, který má za benchmark (index sloužící k porovnání výkonnosti fondu – pozn. red.) nějaký globální komoditní index.

Není možné, že se, vzhledem k většímu zájmu o komodity, nafoukne další bublina?

Stát se to může, i když nyní to není aktuální. Ono je i těžké definovat, co je to vlastně bublina. Navíc si nemyslím, že by mohla ohrozit dlouhodobého investora, který nyní kupuje do diverzifikovaného portfolia 15 – 20% pozici do komoditního indexu.

Když už jsme u bublin - co investování do nemovitostí? Očekáváte další pokles jejich hodnoty nebo podle vás už našly své dno?

To je velká neznámá. Osobně bych se divil, kdyby během jednoho až dvou let nemovitosti, třeba jen mírně, rostly. Mám jednu kuriózní zkušenost. Na vyspělejších trzích, kde je trh s nemovitostmi likvidnější a funkčnější, byly poklesy mnohem výraznější. Řada nemovitostí byla na trh „vhozena“ formou nucených prodejů. Slyšel jsem, že jeden bankéř pochopil, že přišla krize, až když se mu na pracovním stole začaly hromadit klíče od domů. Tohle se u nás nestalo, proto si myslím, že trajektorie cen nemovitostí je dána úplně jinými parametry a chybí zde ten velký hráč, který vynuceně prodává. Na našem trhu se spíše neobchoduje, nesejde se představa prodávajícího, který není nucen nemovitost rychle prodat, a kupujícího. A tak se čeká. Jak a kam se ceny pohnou, je opravdu velmi individuální.

Můžete mi přiblížit trochu neznámé fondy životního cyklu? Pro koho jsou vhodné, jaké mají klady a zápory?

Tyto fondy sladují investiční horizont s rizikovým profilem. To znamená, že pokud investuji na dvacet, deset, pět, tři nebo jeden rok, měl bych mít při stejném rizikovém profilu jinou alokaci mezi akciemi a dluhopisy. Čím delší horizont, tím větší podíl akcií a naopak. S kratším horizontem je vhodnější mít více bezpečnějších aktiv. Když následně přijde krize a já své peníze potřebuji a vybírám, nemusím prodávat vynuceně a za nízké ceny.

Fond životního cyklu není nic jiného než nástroj, který respektuje stanovený horizont, a jak čas běží, fond automaticky v průběhu času „překlápí“ podíl akcií do dluhopisů optimálním procesem. Investor s velmi dlouhým horizontem tedy začne s převahou v akciovém portfoliu a těsně před koncem svého horizontu drží stejný fond životního cyklu, který je již složen téměř nebo výhradně z dluhopisů. K tomuto překlopení ale nedochází naráz, nýbrž plynule.

Foto: Ivana Dvorská

Takže na počátku drží investor rizikovější portfolio než na konci?

Ano, protože dojde-li k nějakému poklesu na akciových trzích a fond má v sobě akcie, jeho hodnota samozřejmě klesne. Ale klient v takovém případě nemusí prodávat a může si dovolit i přikoupit nebo jednoduše situaci ustát. Horší by bylo, kdyby se blížila poklesu a klient by peníze potřeboval. Zjistil by, že nemá čas čekat, až se situace uklidní. Musel by prodávat zbytečně levně. Fondy životního cyklu právě toto riziko poměrně dobře eliminují.

Od jakých částek má vůbec smysl investovat do kterých instrumentů?

U podílových fondů se pohybujeme v řádech tisíců až statisíců a myslím, že i milionů korun. Přes fond se dostanete na globální nebo lokální trh s diverzifikovaným portfoliem akcií, dluhopisů, peněžního trhu, komodit, realit...

Dostat se na tyto trhy přímo může být nákladově výhodnější. Ale to se bavíme o investicích v řádu stovek milionů korun. V tom případě lze vytvořit kvalitní portfolio bez potřeby využít fond. Pozitivum fondů je, že nabízí investorům diverzifikovaný vstup na trhy i s relativně malou částkou k investování.

Jaký druh investic je podle vás v momentální situaci nejvhodnější?

Myslím si, že nic takového není. Každý den jsou na trhu situace, kdy je něco evidentně extrémně drahé, nebo naopak extrémně levné, a tudíž výhodná investice pro spekulaci v pozitivním slova smyslu. Pro běžného smrtelníka ale myslím, že tento způsob uvažování představuje nebezpečnou past. Zdánlivě přirozená otázka – co je pro mě nejvýhodnější, kam dám peníze – svádí na scesti podcenění rizik nebo spolehnutí se na radu, která není fundovaná nebo je v ní střet zájmů. Často lidé nekupují výhodně, ale draze, a tudíž nesmyslně.

Raději bych doporučoval úvahy tímto směrem. Pokud ušetřím víc, než spotřebuji, musím peníze investovat. Buď je uložím v bance nebo si koupím státní či firemní dluhopisy nebo akcie... nebo s nimi budu spekulovat či je dlouhodobě ukládat... Možností je tolik, že je těžké říci, co je nejvhodnější. Nejvhodnější je sladit svůj rizikový profil se svými cíli a nepřeceňovat se emočně ani finančně.

Co byste poradil investorům začátečnickům, kteří mají kapitál, ale nemají zkušenosti. Které formy investic jsou vhodné do začátků?

Podle zkušeností bych začínajícím investorům doporučil investovat konzervativněji. To znamená zajištěné fondy, dluhopisové fondy a obecně spíše konzervativní produkty. Pokud by někdo chtěl vstoupit na akciové trhy bez zkušeností, výhradně bych mu doporučil pravidelnou (třeba měsíční) formu investic. Každý měsíc poslat nějakou částku do akciového fondu a budovat si rezervu na důchod. Rozkládáním investice v čase totiž eliminujete riziko kolísání trhu a také nevhodného načasování. Zatím totiž nikdo lepší způsob, jak ochránit investory před riziky akciových trhů, nevymyslel.

Které investice byste doporučil těm, kterým nevdává riskovat a do čeho by měli vkládat svůj kapitál ti, kteří mají averzi k riziku?

Mezi bezpečnější instrumenty obecně patří peněžní trh, dluhopisy a zajištěné fondy. Akcie jsou naopak vnímány jako výnosnější (jen když trhy rostou) a rizikovější. Také bych doporučil si v žádném případě na investování nepůjčovat, protože to může být v případě negativního vývoje smrtící. Rada vyhnout se investicím s pákovým efektem neplatí pro zkušené investory, kteří jsou smířeni s tím, že mohou přijít o vše.

Takže akcie vnímáte jako rizikovější i v případě, že odhlédneme od spekulování a budeme uvažovat jejich dlouhodobější držbu?

Jednoznačně. Akcie reprezentují podíl na vlastnictví firmy a jejich držitel se podílí na ziscích i na ztrátách. Myslím si ale, že bude velice zajímavé tuto pravdu přehodnotit v příštích dvou, třech letech, protože poměrně významným rizikem období, které nás čeká za několik roků, je inflace a bonita státního dluhu. Bonita každého dlužníka závisí na tom, jaké má příjmy a výdaje a jakou má míru zadlužení. Podle mého názoru bude v příštích letech zajímavé sledovat, jestli nejsou akcie některých firem bezpečnější než státní dluhopisy.

Představte si situaci velmi nebezpečného inflačního vývoje. V sektorech energetiky nebo telekomunikací působí firmy, které mají sílu zdražit, a navíc je nutno si uvědomit, že inflace znehodnocuje dluhy. Obojí má pozitivní vliv pro akcionáře těchto firem, které budou mít více volného cash flow. Držitel dluhopisu s pevným výnosem nastaveným v době nízké inflace a delší splatností bude při růstu úrokových sazeb vyvolaných inflací plakat. A pak debata o tom, co je bezpečnější a méně rizikové, může nabýt úplně jiných rozměrů. Nedivil bych se, kdyby nás čekalo podstatné rozšíření základních brožur.

Kam nejlépe uložit své peníze, pokud chci shromážďovat úspory na penzi?

Člověk by řekl, že do penzijních fondů. Ale je potřeba se řídit nejen názvem produktu, ale jeho skutečným obsahem. Pokud jsem mladší a investuji si pravidelně na penzi, je vhodné využít fondů životního cyklu a také mít část aktiv rozloženou mezi komodity a reality. K tomu by měl každý uvažovat o kvalitním životním pojištění. V případě, že mi do penze zbývá už jen pět let, bych raději volil konzervativní cesty investování, třeba již zmíněný penzijní fond.

Vše funguje to principu myšlenky lidského a finančního kapitálu. Lidský kapitál je vlastně současná hodnota všech mých budoucích příjmů diskontovaná úrokovou sazbou a vyvažuje kapitál finanční. Proto si mohu v mladším věku dovolit investovat s vyšším rizikem, protože pokles na trzích ještě ustojím a finanční kapitál je vyvážen lidským. S tím, jak člověk stárne, dochází k poklesu lidského kapitálu, protože klesá objem budoucích příjmů, a zároveň roste finanční kapitál, který bych měl časem postupně přelévat do bezpečnějších vod. Spousta lidí ale takto vůbec neuvažuje a dlouho uvažovat nebude.

Myslíte si, že je u nás nízká finanční vzdělanost?

Myslím, že je velmi nízká. Určitě se to dá zlepšit a určitě se to i zlepšuje. Na začátku jsem zmiňoval studii, která ukázala, že průměrná populace investuje špatně. A ačkoliv se ta studie zaměřovala na americký trh, ne na český, jsem k tomu, že by se trh a investoři chovali racionálně, velmi skeptický. To si myslím, že nenastane nikdy. Rád bych se však mýlil. V žádném případě tím nechci naznačit, že jediný, kdo dělá chyby, je investor. Správci aktiv a finanční poradci se musejí také zlepšovat, a to jak profesně, tak eticky.

Co investice do měn a měnových párů? Má šanci se k nim dostat i drobnější investor nebo je to záležitost velkých hráčů?

Rozhodně se na obchody s měnou smysluplně nedostanete v řádech stovek tisíc korun, spíše v řádu jednotek či desítek milionů korun, a to se stále jedná o drobného investora. Ten je pak obvykle potravou pro velké hráče, takže bez těch drobnějších to opravdu nejde. Spekulace je tu od toho, aby jedni vydělali a jiní prodělali. Jen si všichni musí uvědomovat, proti komu hrají a s jakými nástroji v ruce. Trh je v tomto ohledu opravdu nemilosrdný.

Foto: Ivana Dvorská

Poradil byste čtenářům, jak si vytvořit dobrou investiční strategii a proč je vlastně důležitá?

Radil bych určitě nezadlužit se nad své možnosti. Dále ušetřit více než spotřebovat, a tím pádem investovat. Rozložit riziko do více nástrojů a mít v portfoliu akcie, dluhopisy, peněžní trh, komodity a nemovitosti. Mít vlastní bydlení, mít životní pojistku v mladším věku, která postupně klesá. Důležité je také držet rezervu na půl roku pro případ, že přijdu o práci. A když už jdeme na trhy, tak nekupovat draze a neprodávat levně a držet pod kontrolou své emoce.

Jaké dělají podle vás investoři nejčastější chyby?

Mezi ty nejdůležitější patří právě to, že kupují draze a prodávají levně. Výprodeje v panice jsou pak velmi škodlivé. Další chybou je, že se ptají, „kolik to vydělá“ a „je už výhodné investovat“? Otázky samy o sobě nejsou špatné, ale navádí k mylným rozhodnutím. Člověk si první otázku většinou položí v euforii, kdy jde vše nahoru a často si koupí něco, co rostlo celý poslední rok v naději, že to poroste dál. To je špatná strategie. Druhou otázku si lidé často kladou po poklesech, kdy je mnoho levných příležitostí, ale oni nechtějí o investování ani slyšet. A čekají v době, která bývá nejlepší.

Pro tvorbu kvalitního finančního plánu sice potřebuji pracovat s očekávaným zhodnocením („kolik mi to vydělá“) a měl bych vědět, kolik si potřebuji odkládat, abych měl v penzi dostatek. Většina lidí ale takto dlouhodobě neuvažuje, naopak třeba investuje zrovna do měnových párů, protože jim to poradil někdo v dobré víře, protože sám vydělal, nebo někdo, kdo potřebuje inkasovat provizi. Stejně to může být s těmi, kteří investují do nějakého fondu, který zrovna září v tabulkách výkonnosti. Prodej po nevyhnutelné korekci či velkém pádu vyvolaný strachem, že přijdu o vše, je bohužel více pravidlem než výjimkou. Takové transakce mohou zmařit celý smysl investování. A statistiky, které ukazují, že neteoretizujeme, jsou opravdu nemilosrdné. Jsem pro férovou regulaci. Ale stálo by za to vymyslet, jak ochránit investora i před ním samotným, protože Nobelova cena za moderní teorii portfolia už udělena byla. Teď už jen udělit tuto cenu někomu, kdo vymyslí, jak přinutit investory, aby se podle ní chovali.

Jak by to tedy investoři měli dělat?

Ideální model je ten, kdy si jako investor řeknu, že mám nějaký majetek, příjem, styl a představy do budoucna. Lze velmi snadno spočítat, kolik peněz budu potřebovat například v šedesáti letech a jakého potřebuji dosáhnout zhodnocení majetku, který budu postupně odkládat. Zjistím-li, že potřebuji třeba tři procenta, pak pojďme zapomenout na všechny otázky, co trhy a burzy... Ale postavme si strategii, která mě k cíli komfortně a bez problémů dovede. Problém je v tom, že většina lidí zjistí, že potřebuje více než tři procenta. Pokud se potřebný výnos dostane někam k sedmi či osmi procentům ročně, pořád je to řešitelné. Takový investor by se měl trochu vzdělat, emočně se sladit a se svým poradcem vymyslet strategii. Ta by měla být zpočátku více o akciích a vyšším riziku, které se následně bude snižovat jinými investičními instrumenty.

Když mi procento potřebného výnosu vyjde v nesmyslných hodnotách, třeba kolem patnácti procent, tak musím být buď spekulant, expert smířený s tím, že jdu do vysokého rizika nebo si realisticky přiznat, že toto asi není pravá cesta. Pak je dobré své sny přehodnotit. Když investice zkombinují s životní pojistkou, bydlením, zdravým životním ale i ekonomickým stylem (nezadlužováním se), jsou ty plány realizovatelné.